

De polarisatie in de samenleving neemt inderdaad toe, maar **MICHAEL DE COCK** is het er niet mee eens dat er twee kampen zijn ontstaan die niet meer tot een gesprek in staat zijn. Zo'n pessimistische visie versterkt het wij-zij-denken.

De dood van het debat?

MICHAEL DE COCK

Wie? Auteur, theatermaker en artistiek leider van de KVS in Brussel.

Wat? Tom Naegels maakt een aantal fouten in zijn analyse van het ontslag van Rachida Lamrabet.

'Eender wie, van welke strekking ook, die overkomt wat Rachida Lamrabet overkwam, verdient onze steun.' © Katrijn Van Giel

Het publieke debat is niet meer, schrijft Tom Naegels (*DS 9 september*). Twee monolithische blokken hebben zich tegenover elkaar gezet, zijn niet meer tot een gesprek in staat, omdat ze elkaar onherroepelijk klemgereden hebben. Zou het? Of is het debat net levendiger dan ooit?

Tom Naegels heeft een punt. Vaak is het publieke debat hitsig en hysterisch geworden. En slaan mensen elkaar – vooral op sociale media – met termen als racist, politiek correct, of *Gutmensch* om de oren. Nee, echt bevorderlijk voor de inhoud van een goed gesprek is dat niet. De 'wederzijdse fuck you' waar Naegels het over heeft – noem het gerust polarisatie – zit in de lift, zo stelde ook Christophe Busch, directeur van de Dossin-kazerne vorige vrijdag op de boekvoorstelling *Zwijg, Allochtone!* van Rachida Lamrabet in de Antwerpse Roma.

Toch slaat Tom Naegels in zijn analyse van wat Lamrabet overkwam een paar keer stevig de bal mis.

Hypothetisch probleem

Om te beginnen: Lamrabet is niet de aanstoker van polarisatie, ze is er het slachtoffer van. Om dat vast te stellen, volstaat het de feiten op een rijtje te zetten. Lamrabet maakte een filmpje, gaf er vervolgens een interview over in *Knack*, en een slordige of iets te gretige kop boven de online versie van het artikel – geheel tegen haar wil – bracht een hetze op gang op sociale media die tot haar ontslag leidde. In de kop boven het online artikel werd ze tegen Unia uitgespeeld. Unia dat overigens op dat moment al in een politiek conflict met minister Liesbeth Homans (N-VA) verzeild was geraakt en al geruime tijd onder vuur lag. Lamrabet en haar interview werden

met andere woorden geïnstrumentaliseerd in een hetze die al langer aan de gang was.

Over de inhoud van het filmpje of het interview is het nadien bitter weinig gegaan. 'Uniajuriste Rachida Lamrabet: boerkaverbod is verregerende inbreuk op vrijheid van vrouwen' deed het beter in de hitlijsten. Toen Johan Leman, voormalig directeur van het Centrum voor Gelijke Kansen, eerst verbolgen over Lamrabet en haar uitlatingen, daarna het filmpje zag en het bewuste interview las, stelde hij op de eerste plaats vast dat het much ado about nothing was. Maar toen was het kwaad al geschied. Unia wilde, mocht of kon niet weerstaan aan de publieke roep om ontslag.

Over dat ontslag zegt Naegels dat het intellectueel te verdedigen is, omdat de statements van Lamrabet haar geloofwaardigheid aantasten bij een organisatie als Unia. Het is een interessante vraag. Kan je je job nog goed uitvoeren als je kritiek hebt op deze of gene regel die je moet doen naleven? Hoe vreemd dat die vraag nooit gesteld werd. Kan een politiemannet een zone 30-regel laten naleven, ook al vindt hij dat je op die bepaalde plek 50 mag rijden? Kan een belastingcontroleur belastingen laten naleven die hij zelf niet correct of rechtvaardig vindt? Dezelfde vraag dringt zich op voor Lamrabet. Waarom kan zij, ondanks haar bedenkingen bij het boerkaverbod, niet toezien op de naleving ervan?

Overigens – en typerend voor de histerie in het debat – gaat het bijna om een hypothetisch probleem, want hoeveel keer per jaar denkt u dat er een 'boerka-geval' op de tafel van een Uniamedewerker belandt? En zelfs dan, in geval van problemen, waarom zou ze de 'boerka-gevallen' niet door een collega kunnen laten afhandelen? Maar de

belangrijkste vraag is allicht de volgende: moeten we mensen die constructief regels in vraag stellen binnen hun vakgebied niet koesteren in plaats van bannen?

Link met afkomst

Ook ziet Naegels geen link tussen het ontslag van Lamrabet en haar afkomst. Nee, zeker zullen we dat nooit weten. Het is met andere woorden een stelling die ons verdeelt en die snel in een welles-nietes-houding dreigt te vervallen. De doodlopende straat van polariserend opbod waar ook Christophe Busch het over had. Maar stellen dat er geen link is tussen haar afkomst en het ontslag, is op zijn minst dubieus. Daarvoor zijn er jammer genoeg iets te veel vergelijkbare voorbeelden. Heel recent nog werd het onderzoek van VUB-onderzoeker Dounia Bourabain in vraag gesteld op basis van haar afkomst. Critici negeerden of wantrouwden de feiten en focusten op de boodschapper. Ze speelden met andere woorden niet de bal, maar de vrouw.

Net dat overkwam ook Lamrabet. Het personage dat ze gecreëerd had en de auteur werden gemakkelijks halve op één hoop gegooid. Door dat te doen, zo stelde ook Joachim Ben Yakoub bij de boekvoorstelling in de Antwerpse Roma terecht, ontnem je mensen hun auteurschap. Het is niet minder dan een vernederend gebrek aan respect en een aanval op de waardigheid. Mensen en ideeën verdienen beter dan dat. Het argument dat Naegels aanhaalt ter illustratie van haar vrijheid als kunstenaar, 'ze mag nu toch ook een boek publiceren', is overigens zonder meer ridicul.

Het stuk van Naegels is als de tijdgeest: behoorlijk defatistisch. Is het debat echt

dood? Of is het net levendiger dan ooit? Dat het debat een vurige fase doormaakt, daar heeft hij vast en zeker gelijk in. En dat luisteren velen zwaar valt, klopt ook. Maar er zijn geen twee kampen. En het moedeloze pessimisme van Naegels versterkt net het wij-zij-denken. Als we kijken voorbij de histerie, is er een breed continuüm en Naegels is er het levende bewijs van. Het is de bizarre paradox van zijn tekst. Als er al kampen zijn, dan vooral in the eye of the beholder. Ze worden ingezet om een opponent te ridi-

Moeten we mensen die constructief regels in vraag stellen binnen hun vakgebied niet koesteren in plaats van bannen?

culiseren of monddood te maken.

Bij aanvang heeft Lamrabet met geen enkel kamp iets te maken. Ze is auteur en ze schreef een tekst. Eender wie, van welke strekking ook, die overkomt wat haar overkwam, verdient onze steun. Misschien moet u het filmpje nog een keer goed bekijken. En luister naar de stem van het personage dat Lamrabet schetst. Een stem die velen niet graag horen. Luister zonder vooroordelen of vooringenomenheid. Misschien moet u, met die ingesteldheid, open en onbevangen, ook haar boek eens lezen. Daarin neemt ze zelf het woord. Sommige passages ervan hebben mij diep geraakt.

De Standaard/Limburg 11/09/2017, bladzijde 32

All rights reserved. Gebruik and reproductie enkel mits toelating van de uitgever via De Standaard/Limburg

